

**Skriftlig rapport av individuellt
fördjupningsarbete som
examinationsform: Bedömningskriterier
och genomförande av bedömning
Pedagogiskt docenturarbete**

Petter Dyverfeldt

DATUM 2016-03-18

Pedagogisk reflektion: "Skriftlig rapport av individuellt fördjupningsarbete som examinationsform: Bedömningskriterier och genomförande av bedömning"

Petter Dyverfeldt, IMH/KVM.

Introduktion

I denna pedagogiska reflektion diskuteras examinationsformen skriftlig rapport av individuellt fördjupningsarbete. Jag anser att det finns en oanvänd pedagogisk potential att plocka ut ur denna typ av examinationsform.

Examinationsformen skriftlig rapport av individuellt fördjupningsarbete används i kurser på samtliga nivåer. Det kan till exempel röra sig om ett mindre skriftligt arbete baserat på laborativa element i en bachelor/master-kurs eller ett arbete som fördjupar sig i ett valfritt ämne inom ramen för en forskarutbildningskurs. I detta arbete avser jag alltså inte att diskutera kandidat/magister/master-uppsatser. Vidare så avgränsar jag mitt arbete till situationer där den skriftliga rapporten enbart ges betygen godkänd eller icke-godkänd.

Min egen erfarenhet med examinationsformen skriftlig rapport av individuellt fördjupningsarbete är att denna typ av arbete ofta blir en affär som bara rör studenten och examinatoren. Även om detta i regel är tillräckligt för att uppnå målet att examinera studenten så är det ofta så att kunskapen som arbetet innehåller når inte andra studenter om dessa inte själva söker upp den. Studenterna får därför inte någon tydlig bild av kvaliteten på sitt eget arbete i förhållande till andras arbeten. Att bedöma kvaliteten på sitt eget arbete kan underlättas av tydlighet i bedömningskriterier. Vad gäller examinationsformen skriftlig rapport av individuellt fördjupningsarbete så är bedömningskriterier ofta är löst definierade, i regel av examinatoren själv och mycket sällan i samråd med studenterna. När det kommer till själva granskningen av arbetena så är det traditionella tillvägagångssättet att examinator eller någon av dennes medarbetare läser och bedömer arbetena.

Frågeställning

Frågeställningen som detta arbete avser att adressera är om det finns möjlighet att använda sig av kollegial granskning/peer-review i denna typ av examination. I den om att använda kollegial granskning som ett verktyg i en kurs har flera pedagogiska baktankar. Dels ger det förstås studenterna möjlighet att sätta sig in det specifika ämne som en studiekamrat skriver om. Dessutom kan själva granskningen bidra till att studenterna lär sig att bedöma sin egen nivå i förhållande till andra. På detta sätt ger man studenterna verktyg för själv-bedömning.

Litteraturgenomgång och analys

En genomgång av litteratur relaterat till kollegial granskning av fördjupningsarbeten genomfördes baserat på litteraturlistan till Didacticum-kursen "Kursdesign, examination och utvärdering, KEU". De primära källorna som identifierades var Boud med flera (1999) som framhäver vikten av kollegial bedömning men poängterar att den måste utföras på rätt sätt och undersöker därför vissa utmaningar och begränsningar som kommer med kollegial granskning i undervisning, Boud (2000) som argumenterar för att studenter måste vara förberedda på att bedöma lärandeaktiviteter för att kunna uppnå livslångt lärande, Rust med flera (2003) som undersökte studenters förståelse för bedömningskriterier och bedömningsprocessen, Lindblom-Ylänne med flera (2006) som jämförde själv-, kollegial, och lärarbedömning av uppsatser fann att studenter tyckte det var svårt att vara kritisk mot kamrater på ett öppet sätt och Smith (2008) som undersökte vilka bedömningsmetoder studenter finner mest användbara och fann att specificerade krav uppskattas.

En initial reflektion av litteraturen är att det är intressant att se att tankarna som läggs fram i de äldre referenserna från början av millenniet, framförallt Boud (2000), framhåller vikten av att förbereda studenterna för livslångt lärande, något som sedan länge varit väl etablerat i våra tankar kring pedagogik på Linköpings universitet. Trots att vi har detta synsätt kan vi nog fortfarande göra mer för att realisera den visionen.

Som en utgångspunkt för min analys av litteraturen i förhållande till min frågeställning om att involvera kollegial granskning i examination av individuella fördjupningsarbeten så noterar jag att Boud (2000) understryker vikten att bedömning ska verka för att studenterna blir bättre utrustade för att själva bedöma deras egna arbeten och menar till och med att bedömning är meningslöst om det inte bidrar till detta, eftersom det då underminerar studentens möjlighet till livslångt lärande. Även om jag i detta arbete inte primärt fokuserar på själv-bedömning, utan snarare kollegial bedömning, så ser jag viktiga likheter vad gäller vinster för framtida lärande. Att som student vara med att utforma bedömningskriterier för sitt eget arbete, och dessutom applicera dessa på studiekamraters arbeten bör öka studentens kunskap för själv-bedömning och därmed bemöta Bouds något radikala krav.

I sin undersökning av kollegial bedömning inom undervisning så fann Boud (1999) att det är viktigt att skapa ett klimat där studenter känner sig fria att ge återkoppling på ett öppet och informativt sätt, och att kollegial granskning där granskningen i huvudsak är baserat på icke-informativa skalor och graderingar snarare tenderar att underminera lärande. En relaterad utmaning med fördjupningsarbeten i allmänhet och speciellt de som bedöms genom kollegial granskning är hur man ska definiera bedömningskriterier. Rust (2003) pekar på att denna typ av bedömning i princip kräver av att det finns ett samförstånd mellan studenter och lärare/examinator. Motivation till hur denna typ av samförstånd skulle kunna uppnås kan tolkas ur studien av Smith (2008), som indikerar att studenter uppskattar att få återkoppling i form av en bedömningsmall innehållande efterfrågade egenskaper och kortfattade specifika kommentarer av varje egenskap. Utifrån Rusts och Smiths fynd så anser jag

att samförstånd kring bedömningskriterier skulle kunna uppnås genom ett seminarium där fördjupningsuppgiften och tillhörande bedömningskriterier introduceras och diskuteras i förhållande till kursplanen och dess mål. Vid detta tillfälle kan man gemensamt ta fram en bedömningsmall som därmed är väl förankrad hos både examinator och studenter. Att ta med kursmålen i denna process blir ett sätt att praktisera konstruktiv länkning och få studenterna att se den röda tråd som detta ger.

En viktig aspekt i all form av kollegial granskning är frågan om huruvida granskare påverkas av huruvida granskningsförfarandet är blindat eller ej. Lindblom-Ylänne med flera (2006) påvisar att studenter som känner till vems arbete de granskar kan ha svårt för att kritisera det faktiska innehållet i sina kamraters arbeten, och att de tenderar att tycka att det är lättare att bedöma formalia. Med tanke på detta skulle ett tvåvägs-förblindat ("double-blinded") tillvägagångssätt kunna vara fördelaktigt. Detta ger också studenterna en inblick i hur peer-review av vetenskapliga artiklar går till.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis så anser jag att det i litteraturen finns stöd för att använda sig av kollegial granskning av fördjupningsarbeten, där bedömningskriterier för fördjupningsarbetet gemensamt definieras av kursdeltagarna och där varje student genom ett dubbel-blindat förfarande agerar granskare på en annan students arbete och ger skriftliga kommentarer på dennes arbete. Examinators roll i detta blir följaktligen att agera som en editor och kvalitetsgranska och distribuera kommentarer. Jag tänker mig att det i slutändan är examinator, likt en editor, som bedömer om arbetet är godkänt.

Användandet av kollegial granskning av fördjupningsarbeten kan få flertalet positiva pedagogiska implikationer. Studenterna blir aktivt involverade i den konstruktiva länkningen mellan kursmål, lärandeaktiviteter och examination. De blir också tränade i att bedöma inte bara andras men sannolikt också sitt eget arbete, och de får göra detta inom formen av ett peer-review-system som ger in första inblick i hur publikationsprocessen av vetenskapliga artiklar ser ut. Individuella fördjupningsarbeten används flitigt som examinationsform i master och framförallt forskarutbildningskurser, där denna examinationsform ofta passar för att bemöta den mångfald av kunskap som finns hos kursdeltagare på denna nivå. Det är i detta avseende intressant att notera att kollegial granskning av Linköpings universitet lyfts fram som en central del i kvalitetssäkringen av forskarutbildningen (Linköpings universitet, Kvalitetsutvecklingsprogram för utbildning 2012). Även om detta framlyftande primärt handlar om granskning av doktorandens forskning så naturligtvis viktigt att förbereda doktoranden för en karriär där förmågan att utföra kollegial granskning kommer att vara viktig.

Referenser

Boud, D., Cohen, R. & Sampson, J. (1999). Peer learning and assessment. *Assessment*

and Evaluation in Higher Education, 24(4), 413–426.

Boud, D. (2000). Sustainable assessment: rethinking assessment for the learning society. *Studies in continuing education*, 22(2), 151-167.

Rust, C., Price, M., & O'Donovan, B. (2003). Improving students' learning by developing their understanding of assessment criteria and processes. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 28(2), 147-164.

Lindblom-Ylänne, S., Pihlajamäki, H., & Kotkas, T. (2006). Self-, peer-and teacher-assessment of student essays. *Active Learning in Higher Education*, 7(1), 51-62.

Smith, L. J. (2008). Grading written projects: what approaches do students find most helpful? *The Journal of Education for Business*, 83(6), 325-330.

Linköpings universitet, Kvalitetsutvecklingsprogram för utbildning 2012 (Dnr LiU-2010/01613). 2010. Last Updated: 2010-11-29, [Accessed: 2016-03-18]. Available from: <https://www.liu.se/om-liu/organisation/us/2011/2011-12-05/1.314962/Kvalitetsutvecklingsprogramutbildning2012.pdf>